

Prof. dr hab. Henryk Ćwięk
Katedra Nauk o Bezpieczeństwie
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie

Katowice, 5. 11. 2019 r.

Recenzja

pracy doktorskiej mgr. Wiesława Kisiela pt. *Historia Ju-Jitsu w Polsce w latach 1904-2010*, napisanej pod kierunkiem naukowym Prof. dr. hab. Grzegorza Ostasza na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego

W przedstawionej do recenzji pracy doktorskiej mgr Wiesław Kisiel podjął się naukowego opracowania problematyki dotyczącej historii ju-jitsu w Polsce w latach 1904-2010. Celem dysertacji było przedstawienie procesu powstania oraz rozwoju tego systemu walki wręcz w Polsce w okresie 1904-2010. W kontekście cezury przypomnę, że Rzeczpospolita w 1795 roku została wykreślona z mapy politycznej Europy. Odzyskała niepodległość po 123 latach, w 1918 roku. Sądzę, że w tytule mogło się znaleźć sformułowanie dotyczące ziem polskich, a w stosownym rozdziale pracy Doktorant mógł skupić się na opisie rozwoju ju-jitsu w określonych zaborach.

Ponadto Polska w 1939 roku, po przegranej wojnie obronnej, znalazła się pod okupacją niemiecką i sowiecką. Adolf Hitler zdecydował, że część ziem polskich została włączona do Trzeciej Rzeszy, a na pozostałych utworzono Generalne Gubernatorstwo, podzielone na dystrykty. Autor powinien tę sprawę szerzej przedstawić i wskazać bardziej precyzyjnie na przydatność charakteryzowanego systemu walki wręcz na ziemiach okupowanych.

Problematyka prezentowana w dysertacji była przedmiotem badań naukowych w pewnym zakresie. Na uwagę zasługuje wnikliwy stan badań, przedstawiony przez Doktoranta, co niewątpliwie może ułatwić dalsze dociekania naukowe. Autor właściwie uzasadnił podjęcie badań dotyczących rozwoju ju-jitsu. Praca mgr. W. Kisiela wypełnia lukę w polskiej literaturze poświęconej tej tematyce.

Dysertacja doktorska będąca przedmiotem oceny jest rezultatem kilkuletnich badań naukowych Autora. Doceniam Jego bardzo duży wkład związany z analizą różnorodnych materiałów archiwalnych krajowych i zagranicznych, źródeł drukowanych, internetowych oraz innych, a także literatury przedmiotu, również obcojęzycznej. Pracę znacznie wzbogacają materiały graficzne, zdjęcia, rysunki oraz interesujące wywiady, a także inne materiały zawarte w aneksach.

Konstrukcja pracy jest prawidłowa. Posiada układ chronologiczno-problemowy i składa się z pięciu rozdziałów, choć ich charakterystyka we wstępie, zbyt lapidarna, nie jest satysfakcjonująca.

W rozdziale pierwszym Autor przedstawił genezę i rozwój ju-jitsu jako systemu walki wręcz, który powstał w Japonii, na bazie najważniejszych form obronnych, wywodzących się z odległej przeszłości. Jego korzenie sięgają czasów V stulecia przed naszą erą, co zostało przedstawione w szerszym kontekście historycznym. W XVII wieku ukształtował się ten system walki, znany obecnie jako ju-jitsu. Opisał ewolucję japońskich systemów walki wręcz. Zwrócił także uwagę na tło społeczno-filozoficzne charakteryzowanej problematyki.

W rozdziale drugim Doktorant przedstawił rozwój walki wręcz, jako użytecznej formy aktywności fizycznej, od początków rozwoju cywilizacji aż do czasów współczesnych. Starał się wykazać, że ukształtowane i rozwinięte systemy walki wręcz, mimo że tworzone przez wieki pod różnymi szerokościami geograficznymi, niewiele się od siebie różniły w zakresie walorów użytecznych. Na uwagę zasługuje problem asymilacji ju-jitsu z rodzimymi systemami walk obronnych w większości krajów europejskich oraz na kontynencie amerykańskim. Został on ukazany

w kontekście analizy historycznej najważniejszych systemów walki wręcz na tym obszarze.

W kolejnym rozdziale Autor scharakteryzował rozwój ju-jitsu w Polsce w latach 1904-1945. W jego tytule powinna być wzmianka „na ziemiach polskich”, ponieważ Polska pojawiła się na mapie Europy dopiero w 1918 roku, o czym już wspominałem. Ponadto treść zawarta w podrozdziale trzecim nie w pełni odpowiada tytułowi „Ju-jitsu w okresie II wojny światowej”. Doktorant w ramach wprowadzenia scharakteryzował, w ujęciu historycznym, kontakty, choć ograniczone, między Polską a Japonią. Informacje dotyczące struktury rozdziału powinny się znaleźć we wstępie pracy. Dalej opisał rozwój ju-jitsu na ziemiach polskich do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku. Wskazał na trudności w ustaleniu początków pojawienia się tego systemu walki na obszarach polskich wcielonych do państw zaborczych. Na uwagę zasługuje charakterystyka rozwoju ju-jitsu w okresie międzywojennym i wykorzystywania japońskiego systemu walki obronnej w wielu formacjach Drugiej Rzeczypospolitej.

W rozdziale czwartym Doktorant dokonał analizy rozwoju ju-jitsu w latach 1945-1989, choć w charakterystyce rozdziału zawartej we wstępie podał inną cezurę (s. 23). Wskazał na wzrost znaczenia form walki wręcz i obrony osobistej na bazie ju-jitsu, z jednej strony jako samoobrony w służbach mundurowych, a z drugiej jako części sportowego systemu judo. Podkreślił, że judo posiadające te same podstawy techniczno-metodyczne, co ju-jitsu, zdominowało prawie całkowicie czysto utylitarne wartości tego systemu walki, doprowadzając do jego usunięcia w 1973 roku ze struktur Polskiego Związku Judo. Dalej scharakteryzował proces adaptacji ju-jitsu do nowych warunków oraz przebieg asymilacji z innymi ruchami sportowymi.

W rozdziale piątym, ostatnim, Autor przedstawił nowe kierunki rozwoju ju-jitsu po zmianach ustrojowych w Polsce w 1989 roku. Opisał powstanie Polskiego Związku Ju-jitsu w 1993 roku. Scharakteryzował wizyty w Polsce znanych osobowości ze światowego ruchu japońskiego sztuki walki Kraju Kwitnącej Wiśni oraz prezentował liderów krajowego ruchu ju-jitsu. Wykazał, że w III RP wiele

elementów w dotychczasowym wymiarze japońskiego ju-jitsu nabrało innego charakteru i znaczenia.

W zakończeniu Doktorant starał się podsumować problemy omawiane w pracy, choć mam pewne zastrzeżenia do zawartej tam treści. Niektóre informacje, na przykład dotyczące celu pracy, stanu badań etc. powinny znaleźć się we wstępie, a nie w zakończeniu, gdzie należy wyeksponować wnioski wynikające z pracy.

Autor rozprawy w ramach ustalania faktów i weryfikacji danych uzyskiwanych z różnorodnych materiałów archiwalnych krajowych oraz zagranicznych, źródeł publikowanych, internetowych, literatury, także obcojęzycznej, wykorzystał metody stosowane w badaniach historycznych. Przeprowadził wnikliwą analizę posiadanych materiałów, konfrontował ustalenia, przedstawiał swe opinie. Dokonał selekcji materiałów i po krytycznej ocenie prezentował je we właściwy sposób.

Doktorant wykazał się sumiennością i dociekliwością badawczą. Znalazłem pewne uchybienie, niedociągnięcia, a także nieporadności językowe. Proponuję przeprowadzenie określonych zmian oraz stosownej korekty, gdyby praca była publikowana.

Wniosek końcowy

Recenzowana dysertacja mgr. Wiesława Kisiela została napisana w oparciu o szerokie badania źródłowe. Stanowi samodzielny dorobek Doktoranta i jest rezultatem Jego dociekliwości i pasji badawczej.

Praca spełnia wymagania ustawowe stawiane rozprawom doktorskim. Wnoszę o dopuszczenie mgr. W. Kisiela do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

